

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
Департамент освіти Сумської обласної державної адміністрації
Інститут педагогіки НАПН України
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України
за участю

Національний Еразмус+ офіс в Україні
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
Київський університет імені Бориса Грінченка
Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
Шандунський педагогічний університет, КНР
Музична школа «Петар Стоянович», м. Уб, Сербія
Ліцей Rostand в Chantilly, Франція
Державний вищий навчальний заклад ім. Вітелона в Легніце, Польща
Universidad Autonoma de Queretaro Nuevo San Juan, Mexico
Oekraïense School, Netherlands
Unicaf University, Great Britain
Інститут розвитку освіти імені Абдурахмана Джамі, Таджикистан
Ташкентський державний педагогічний університет імені Нізамі, Узбекистан
Національний університет Узбекистану, Узбекистан
Каракалпакський державний університет імені Бердаха, Узбекистан
Ташкентський інститут іригації та механізації сільського господарства, Узбекистан
Ташкентська музична академія, Узбекистан
Державна установа «Палац дітей і молоді «Солак» м. Мінська», Республіка Білорусь
Державний заклад освіти «Середня школа № 180 м. Мінська», Республіка Білорусь

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ВИЩОЇ ОСВІТИ: ГЛОБАЛЬНИЙ, ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ВИМІРИ ЗМІН

Матеріали VII Міжнародної
науково-практичної конференції

20–21 квітня 2021 року

Суми
Видавництво СумДПУ імені А. С. Макаренка
2021

УДК 378.091:001.895](477:4)(063)

I 66

*Рекомендовано до друку вченою радою
Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
(протокол № 11 від 26.04.2021 р.)*

Редакційна колегія:

А. А. Сбруєва – доктор педагогічних наук, професор (**відповідальний редактор**);

М. А. Бойченко – доктор педагогічних наук, доцент;

Т. М. Дегтяренко – доктор педагогічних наук, професор;

С. Б. Кузікова – доктор психологічних наук, професор;

Г. Ю. Ніколаї – доктор педагогічних наук, професор

О. І. Огієнко – доктор педагогічних наук, професор;

О. В. Гузенко – кандидат педагогічних наук, доцент;

О. Г. Козлова – кандидат педагогічних наук, професор;

С. М. Кондратюк – кандидат педагогічних наук, професор;

Н. М. Павлушенко – кандидат педагогічних наук, доцент;

А. О. Поляничко – кандидат педагогічних наук, доцент;

І. А. Чистякова – кандидат педагогічних наук, доцент

Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний, європейський та національний виміри змін: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (20–21 квітня 2021 року, м. Суми). Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. 304 с.

ISBN 978-966-698-307-0

Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний, європейський та національний виміри змін», що є складовою виконання проєкту програми Еразмус+ Жан Моне Модуль. У матеріалах конференції розглядаються стратегії інноваційного розвитку вищої освіти в Україні, ЄС та світі; інновації у докторській підготовці молодих науковців: український, європейський та світовий досвід; організаційно-педагогічне забезпечення інноваційного розвитку вищої освіти в Україні, ЄС та у світі; стратегії та інноваційні технології підготовки викладачів вищої школи.

Proceedings contain materials of the International scientific-practical conference “Innovative development of higher education: global, European and national dimensions of change”. The conference is held within the framework of Erasmus+ Jean Monnet Module project. Proceedings of the conference reveal strategies of innovative development of higher education in Ukraine, EU and the world; innovations in doctoral training in educational/pedagogical sciences: Ukrainian, European and world experience; organizational and pedagogical support of innovative development of higher pedagogical education in Ukraine, EU and in the world; strategies and innovative technologies of the training of high school teachers.

The materials are published as part of the EU project which is funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the authors and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Матеріали конференції подано в авторській редакції.

УДК 378.091:001.895](477:4)(063)

РОЗДІЛ 5. ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МЕНЕДЖЕРІВ ІННОВАЦІЙ В УКРАЇНІ, ЄС ТА СВІТІ

О. Мармаза

Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди

ЗАСОБИ ІННОВАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

У наш час освітній заклад повинен витримувати удари кризових явищ в країні – тобто вижити; адаптуватись до нових перетворень у державі – тобто функціонувати; оновлюватись, удосконалюватись, модернізуватись – тобто розвиватись. Спостерігаємо парадоксальність ситуації, що склалась: щоб розвиватись, заклад повинен вижити; щоб вижити, йому належить докорінно змінитись.

Успішне функціонування та розвиток закладу можливі тільки завдяки новаціям, які вдосконалюють освітню діяльність, відкривають нові можливості для кожного учасника освітнього процесу, дозволяють працювати творчо, збагачують духовно, задовольняють освітні потреби.

Під час інноваційної діяльності зростає роль керівника, а його особистісні якості та позиція, професійна майстерність, інноваційна компетентність та культура визначають результативність інновацій.

Особливості інноваційного менеджменту в освітній галузі розкриваються в роботах Л. Ващенко, Л. Даниленко, Л. Калініної, Т. Крутій Д. Козлова, О. Козлової. Автори у своїх дослідженнях спираються на теоретико-прикладні здобутки інноваційного менеджменту виробничої сфери.

З одного боку, культивування «інноваційних вірусів» інших культур та сфер діяльності часто є небезпечними. Це призводить до сліпого та безрезультатного запровадження інновацій без врахування специфіки освітньої організації, її умов та колективу. А з іншого боку, використання досягнень інших наук, кращого досвіду різних сфер діяльності уможливорює підвищення ефективності інноваційної діяльності в освітніх організаціях.

Інноваційний менеджмент являє собою стійку сукупність дій з визначення цілей розвитку закладу, обґрунтування та прийняття рішень щодо впровадження новацій, організації інноваційної діяльності, мотивації та стимулювання суб'єктів інноваційного процесу.

До засобів інноваційного менеджменту належать (Даниленко, 2007; Мармаза, 2019; Стадник, Йохна, 2006):

1. Ініціація. Ініціація (від лат. *initiatio* – здійснення таїнств) – це діяльність, яка полягає у виборі мети та постановці задач інновації, пошуку ідеї інновації, її обґрунтуванні та матеріалізації.

Керівник закладу перш, ніж розпочати впровадження інноваційних технологій, повинен зробити аналіз типової ситуації, яка склалась, та

з'ясувати, чи потрібні та які саме зміни в освітньому процесі та роботі педагогів. Аналіз стану закладу освіти дасть відповідь на запитання про види нововведень, які зроблять можливим покращення результатів діяльності.

Отже, важливим є, передусім, виявлення потреби у новації, визначенні відповідності інновації наявній проблемі, переконаність педагогів у доцільності розгортання інноваційної діяльності.

2. Маркетинг інновацій. Маркетинг інновацій (від англ. market – ринок) передбачає вивчення ринку споживачів інновацій, їхніх запитів, інтересів; передбачає систему дій з реалізації інновації, забезпеченні її рекламою, організації «паблік рілейшнз».

Етика педагогічних інновацій ставить певні обмеження перед педагогами. Головною заповіддю повинна бути: «Не нашкодь!». Інновації не повинні руйнувати здоров'я дітей та самих педагогів. Інновації не повинні гальмувати процеси становлення особистості, її соціалізації. Питання культурозберігаючої функції є важливим елементом етики освітніх інновацій. Культивування інновацій інших культур руйнує нашу ментальність, наші ціннісні архетипи, унікальність народного організму. Відтак сучасні інновації вимагають підвищеної уваги до світогляду дитини.

Заходи «паблік рілейшнз» передбачають формування сприятливої громадської думки про інновацію та інноваційну діяльність, про педагогічний колектив як провідник нововведень. Маркетинг інновацій – це управління попитом на оновлену освітню послугу.

3. Бенчмаркінг інновацій. Бенчмаркінг інновацій (від англ. bench – місце, marking – відмітити) являє собою засіб вивчення діяльності організацій-конкурентів з метою використання позитивного досвіду. Бенчмаркінг може бути спрямований на вивчення досвіду організації, яка вже впроваджувала подібні інновації. Він також може стосуватись аналізу характеристик результатів новацій та організації роботи з інноваціями.

Бенчмаркінг охоплює комплекс засобів, що дають змогу систематично знаходити, оцінювати позитивний досвід конкурентів чи компаній, які є лідерами у галузі, і використовувати його у своїй роботі.

4. Фронтування інноваційного ринку. Фронтування інноваційного ринку (від англ. in front – вперед) передбачає захоплення або відвоювання ринку діяльності інших організацій. Основними джерелами для фронтування виступають дані досвіду конкурентів, спостереження за інноваційними процесами та їх результативністю, науково-методична література, матеріали конференцій та семінарів, узагальнений передовий досвід, результати дисертаційних досліджень, звіти про роботу експериментальних майданчиків тощо.

5. Інжинірінг інновацій. Інжинірінг інновацій (від англ. engineering – винахідливість, знання) означає проєктно-консультаційні послуги щодо розроблення проєктів, програм, впровадження інновацій.

Інжинірінг передбачає комплекс робіт, до яких належать: проведення попередніх досліджень; обґрунтування вибору інноваційних ідей; розроблення рекомендацій щодо оновлення діяльності; визначення обсягу та змісту робіт щодо впровадження інновацій; розроблення та оформлення комплексно-цільових програм та цільових проєктів; консультування з проблем впровадження програм.

6. Моніторинг просування інновації. Моніторинг просування інновації передбачає комплекс заходів, пов'язаних з відстеженням інновації, аналізом інформації про неї. Він дозволяє вивчити, оцінити та спрогнозувати стан об'єктів інноваційної діяльності. Основна мета моніторингової діяльності полягає у виявленні ефективності інноваційної діяльності.

Моніторинг повинен бути цілеспрямованим та безперервним. Це означає чітке визначення об'єктів моніторингу та постійне вивчення їх стану за певний проміжок часу. Гласність та інформаційна достатність моніторингу засвідчують, що усі учасники інноваційної діяльності отримують різнобічну, якісну, своєчасну інформацію.

7. Бранд-стратегія інновацій. Бранд-стратегія інновацій (від англ. brandt – клеймо, марка) означає управління реалізацією інновації, просування її на ринку попиту, формування свідомості споживачів нового продукту. Бранд-стратегія покликана формувати повне уявлення про інновацію: надійність, гарантії, якість, результативність. Засіб бранд-стратегії є доречним на усіх етапах інноваційного процесу, починаючи від програмування до етапу дифузії, тобто поширення інновації на інші системи організації та поза її межами.

8. Дифузія або рутинізація інновації. Якщо інновація виконала свою місію, то керівник разом із колективом повинен прийняти рішення щодо її подальшої долі: інновація стане традицією чи її відкинуть як рутинну.

Дифузія інновації (від лат. diffusio – розповсюдження) передбачає розповсюдження інновації у нових умовах, ситуаціях, колективах, регіонах тощо. За умов позитивних результатів інноваційної діяльності, інновація стає привабливою для інших освітніх закладів. Її використовують інші колективи для вирішення схожих проблем.

Результатом інноваційного менеджменту можна вважати розширення інноваційних можливостей і зміцнення конкурентоспроможності освітнього закладу. Такий заклад приваблює творчих особистостей; у ньому позитивно сприймаються креативні ідеї, накопичується інноваційний потенціал та розвивається інноваційна культура; формується імідж освітньої організації, яка постійно підтримує інновації, підтримує дух новаторства.

Інноваційний менеджмент сприяє системній інноваційній діяльності, створенню єдиного інформаційного поля про інноваційну діяльність, підвищенню інноваційної компетентності та інноваційної культури

педагогів, формує сприятливий інвестиційний клімат та конкурентоспроможність закладу.

Подальші наукові розвідки у контексті означеної проблеми повинні стосуватись питань формування готовності керівника до управління інноваційним процесом, розвитку його інноваційної культури, впровадження інновацій у власну управлінську діяльність.

ЛІТЕРАТУРА

Даниленко, Л. І. (2007). *Менеджмент інновацій в освіті*. Київ: Шк. світ.

Мармаза, О. І. (2019). *Інновації в менеджменті освіти*. Харків: Основа.

Стадник, В. В., Йохна, М. А. (2006). *Інноваційний менеджмент*. Київ: Академвидав.

О. Скоробагатська

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

ДО ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ КОУЧИНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ОРГАНІЗАЦІЄЮ

Філософія коучингу виходить з аксіоми, що кожна людина є безмежно талановитою і має унікальний потенціал. Отже, метою коучингових методик є розкриття потенційних здібностей особистості. Коучинг трактується як форма соціально-психологічної взаємодії, що дає можливість усвідомити і прийняти особисту відповідальність. Психологи трактують коучинг як перспективний, інноваційний підхід у роботі з персоналом, розрахований на вивільнення здібностей кожної особистості для досягнення організаційних цілей.

Коучинг – це взаємодія між управлінцем і підлеглим, яка передбачає визнання унікальності кожного підлеглого, довіру до його здібностей, сприяння розкриттю особистісних ресурсів, пробудження свідомої відповідальності у співробітників. Коучинг як засіб підвищення внутрішньої мотивації персоналу має суттєвий ресурс у налагодженні комунікаційних каналів у команді.

Коучинг послідовно визначає цілі, перешкоди на шляху їх досягнення та засоби подолання перешкод, визнаючи навчання як дію, що базується на гуманістичній психології та взаємній довірі між керівником та працівником.

Зі зміною соціальних, політичних, психологічних умов, трансформуються і цінності, і тоді співробітники відходять від звичних мотивів до діяльності. Тому дуже важливим є оновлення мотивації персоналу до роботи через коучингові методи.

Сфера управління постійно змінюється, а вимоги до управлінців зростають. Важливо усвідомлювати, що коучинг орієнтований на позитивні зміни. Цей підхід знижує рівень опору та стресу щодо очікуваних перетворень. Основним завданням коуча є переконання в тому, що всі трансформаційні зміни сприяють прогресу організації та її працівників.

Северіна Т. Online collaborative learning techniques.....	191
Семеновська Л. Іншомовна компетентність докторів філософії педагогічної галузі	193
Степанець М. Методологічні аспекти наукових досліджень магістрів освіти в університетах Канади	197
Улич А. Дидактичні функції комп'ютерного підручника як інноваційного засобу реалізації графічної підготовки студентів у педагогічних закладах вищої освіти.....	199
Убайдов А., Умаров У. Некоторые проблемы формирования профессиональных компетенций будущих учителей физики	202
Чистякова І. Механізми, процеси та ключові фактори трансформації європейської освіти вчителів.....	207
Тохириєн Ш., Камолиєн Ё. Особенности использования инновационных технологий в преподавании фразеологизмов творчества Бозора Собира	210
Шпарик О. Розвиток цифрової компетентності вчителя.....	214

РОЗДІЛ 5. ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МЕНЕДЖЕРІВ ІННОВАЦІЙ В УКРАЇНІ, ЄС ТА СВІТІ

Мармаза О. Засоби інноваційного менеджменту.....	218
Скоробагатська О. До проблеми використання коучингових технологій у системі управління організацією.....	221

РОЗДІЛ 6. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Кулик Н., Косар Т. Психологічна стійкість юних-легкоатлетів	225
--	-----

РОЗДІЛ 7. ІННОВАЦІЇ В ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ІЗ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ «НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА»

Кириченко О. Створення інноваційного освітнього середовища в процесі професійної підготовки вчителя	227
Котелянець Н., Котелянець Ю. Формування творчої компетентності майбутніх вихователів в процесі професійної підготовки.....	231
Мирсагатова Н. Значение использования современных информационных технологий в дошкольных образовательных организациях ..	234
Нестеренко С. Проблема самоосвіти як компонент безперервної освіти педагога	236
Химинець В., Островська М. Інноваційно-гуманістична спрямованість підготовки майбутніх вчителів початкової школи в ЗВО.....	239
Шквир О. Концептуальні засади оновлення підготовки майбутніх учителів початкових класів закладу загальної середньої освіти	243

РОЗДІЛ 8. ІННОВАЦІЇ У ВИХОВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ «НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА»

Бєлова О. Особливості мовленнєвої готовності до школи старших дошкільників з тяжкими порушеннями мовлення	247
Василєга П., Литовченко С., Одиниця І. Біоетичне виховання на уроках біології	249
Зюзько В. Використання інноваційних методів виховання екологічної свідомості учнів молодших класів на уроках природознавства.....	252
Лоза Т. Використання йога-аеробіки у навчально-виховному процесі молодших школярів	256
Мукменєва Р. Формування національно-патріотичної свідомості учнівської молоді засобами кобзарського мистецтва	258
Некрасов Н. Типологія жанру концерту	261
Перекрестова О. Виховний потенціал закладів позашкільної освіти еколого-натуралістичного спрямування для розвитку обдарованих учнів	263
Пирматова М. Специфіка фольклорних образів в малій прозі В. Набокова (на матеріалі рассказів «Нежить», «Сказка», «Гроза»).....	265
Сергєєва В. Впровадження інклюзії у дошкільній ланці освіти	267
Шупик Т. Критеріально-рівневе оцінювання готовності майбутнього вихователя до творчого розвитку дошкільників засобами казки	271

РОЗДІЛ 9. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Абдуазимова З. Інновації в професійній підготовці спеціалістів екологічного формування.....	273
Павелків К. Інноваційні технології іншомовної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери в умовах освітнього середовища сучасного університету	277
Шевченко Т. Інноваційні технології підготовки та підвищення кваліфікації працівників надавачів соціальних послуг.....	281

РОЗДІЛ 10. ІННОВАЦІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ КОРЕКЦІЙНОЇ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Бєсєда В. Роль родини у корекції психомоторних розладів у дітей	285
Джаман Т. Педагогічні умови як чинники впливу на неперервну підготовку вчителів до професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі.....	287
Никоненко Н. Портфоліо вчителя спеціальної освіти як інноваційний метод професійної підготовки	289
Прядко Л. Роль педагогічної супервізії та педагогічної інтервізії у вирішенні актуальних питань інклюзивної освіти.....	292
Шевцов А. Підготовка ортопедагогів як інновація у сфері навчання фахівців зі спеціальної освіти та інклюзивного навчання	295